

การขับเคลื่อนนวัตกรรมการวิจัย จากห้อง สู่ห้าง

ในช่วงที่ผ่านมาเราคงได้ยักรับรู้ถึงการผลักดันประเทศไทยให้เป็นไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจจากมิติเดิมๆ คือ “ทำมากแต่ได้น้อย” มาเป็นการใช้เทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นตัวนำในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นการสร้างธุรกิจและอุตสาหกรรมใหม่ที่มีความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าแบบ “ทำน้อยแต่ได้มาก” และเมื่อเราเหลียวตามองประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงทั่วโลกก็จะเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเจริญเติบโตกับเรื่องของ Innovation-Driven อย่างชัดเจน เราจะเห็นถึงตัวเลขงบประมาณการวิจัยและการสร้างมูลค่าต่อจีดีพี จำนวนการจดสิทธิบัตรต่อประชากรในอัตราที่สูง

ข้อมูลในทำนองเดียวกันนี้ก็ยังคงได้จาก Global Innovation Index ที่ใช้จัดอันดับว่าประเทศใดที่มีนวัตกรรมดีที่สุดในโลกเขาก็จะดูจากประเด็นหลักๆ คือจำนวนงานวิจัยในประเทศ, โครงสร้างพื้นฐาน, สถาบันการศึกษา, และการสร้างสรรค์เช่นกัน ดังนั้นงานวิจัยเพื่อมุ่งสู่นวัตกรรมเพื่อสร้างอุตสาหกรรมใหม่คงไม่ใช่เรื่องใหม่ไกลตัวอีกต่อไป

ในปัจจุบันจะพบว่าหลายอุตสาหกรรมในประเทศไทยเริ่มมีความตื่นตัวในเรื่องนี้จะเห็นได้จากจำนวนการจ้างบุคลากรด้าน R&D แบบเต็มเวลามากขึ้น

สำหรับปัญหาใหญ่ของประเทศไทยนั้นน่าจะอยู่ที่คณาจารย์ที่เป็นนักวิจัยในสถาบันการศึกษายังคงทำงานแบบไร้ทิศทางคือต่างคนต่างทำสร้างผลงานตามความสนใจของตัวเองเป็นผลให้งานวิจัยไม่ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมและไม่สามารถต่อยอดสู่นวัตกรรมได้ การขาดความเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจนี้ทำให้ขาดโจทย์วิจัยที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่นวัตกรรมเชิงพาณิชย์ได้ รัฐบาลได้ตั้งความหวังไว้ว่าการจัดตั้งกระทรวงใหม่ คือกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะสามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศได้ เพราะจะเป็นการรวมเอาสถาบันการศึกษาระดับสูงกับงานของกระทรวงวิทยาศาสตร์เดิมเข้าด้วยกัน ซึ่งโดยหลักการแล้วในประเด็นนี้ผู้เขียนก็มองเห็นถึงโอกาสนั้นเช่นกัน แต่เมื่อมาพิจารณาโครงสร้างกระทรวงแล้ว ก็เริ่มไม่แน่ใจว่าจะเป็นกระทรวงที่ผลักดันให้เกิดงานวิจัย

ใหม่ๆ ที่ไม่อยู่บนห้องได้อย่างเป็นรูปธรรมแค่นั้น ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะมองว่าโครงสร้างกระทรวงใหม่ยังมีสภาพเป็นแท่งๆ แบบแยกส่วนกันเหมือนเดิม ต่างคนต่างมีอาณาจักรของตัวเอง ดูเผินๆ แล้วเป็นแค่เอา 2 กระทรวงมาอยู่ในบ้านเดียวกันเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อก้าวถึงงานวิจัยหรือนวัตกรรมที่จะนำไปต่อยอดเพื่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวไกลสู่ 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการจะมีส่วนสำคัญในการผลิตงานวิจัยหรือนวัตกรรมเพื่อออกมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ แต่ในหลายปีที่ผ่านมาพบว่างานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยยังไม่ตอบโจทย์การพัฒนาในมิติต่างๆ ได้มากนัก

เหตุผลที่สะท้อนต่อปัญหาดังกล่าวเมื่อไม่นานมานี้ นายวันชัย ศิริชนะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ออกมาแสดงทรรศนะเกี่ยวกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มุ่งทำงานวิจัยเพื่อประโยชน์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการมากกว่าที่จะนำผลงานไปต่อยอดเพื่อการพัฒนาประเทศ ในเรื่องเดียวกันนี้นพ.อุดม คชินทร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกมาเสริมแนวคิดของอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่ต้องการกระตุ้นให้อาจารย์ซึ่งทำผลงานได้นำไปต่อยอดกับภาคอุตสาหกรรมและมองว่าถ้าอาจารย์มุ่งทำผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการอย่างเดียวจะทำให้เกิดความเสียหาย

กับประเทศ และที่สำคัญขณะนี้ประเทศกำลังขาดนวัตกรรมและเสียโอกาสในการแข่งขันกับนานาประเทศ

ปัจจุบันเราอยู่ในสังคมของโลกแห่งการแข่งขัน การขับเคลื่อนนวัตกรรมให้เป็นสะพานเชื่อมในการนำประเทศไปสู่การแข่งขันจำเป็นต้องมีอยู่เองที่รัฐบาลจะต้องสร้างการตื่นรู้และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน ตลอดจนนักวิชาการสนใจในการผลิตงานใหม่ที่เป็นนวัตกรรม 4.0 ให้มากขึ้น แต่ที่น่าสนใจวันนี้จะพบว่าทิศทางประเทศเริ่มเอาของสองสิ่งที่จะสร้างนวัตกรรมและงานวิจัยที่อยู่คนละข้างมาอยู่ในที่เดียวกันในบ้านหลังเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ นักวิจัย รวมทั้งเรื่องงบประมาณต่างๆ หากทำได้ก็จะเกิดปรากฏการณ์ใหม่ที่เชื่อได้ว่าจะเกิดการสร้างนวัตกรรม ตลอดจนนักวิจัยใหม่และสามารถต่อยอดผลงานจากห้องสู่ห้างได้มากขึ้น

ในทำนองเดียวกันถ้าประเทศมีงานวิจัยมากๆ ประเทศไทยก็จะพ้นกับดักความยากจนเมื่อวันนี้ทุกอย่างจะเป็นนวัตกรรมหมดก็จะมีมูลค่าสูงขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นสัญญาณที่ดีของประเทศ โดยเฉพาะการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศที่เจริญแล้ว

การจะนำประเทศไปสู่เป้าหมายและผ่านพ้นกับดักที่ไม่พึงปรารถนา หากนักวิจัย สถาบันการศึกษา ภาคธุรกิจผนึกพลังเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงให้มากกว่าที่เป็นอยู่ การวิจัยไม่ใช่วิจัยแบบขึ้นห้องเป็นเพียงไซ้

อย่างเดี๋ยวจะไม่ได้อีกแล้ว ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวจะย้อนกลับมาที่สถาบันการศึกษา เพราะสถาบันการศึกษาพร้อมไปด้วยนักวิชาการ นักวิจัยที่มีศักยภาพ มีเครื่องมือเครื่องมือ มีห้องปฏิบัติการและจะเห็นได้ว่าในระยะหลังมหาวิทยาลัยจำนวนมากตื่นตัวพยายามเชื่อมโยงความต้องการของภาคธุรกิจกับภาคการศึกษา เช่น การสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่เพื่อตอบโจทย์การทำงานได้จริง

นวัตกรรมแห่งการพัฒนาที่มีการนำงานวิจัยมาเป็นนวัตกรรมเชิงเศรษฐกิจ เชิงสังคมหรือการทำงานแบบบูรณาการเป็นเนื้อเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตามภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และภาคเอกชนตลอดจนสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ฯลฯ โดยผ่านการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับภาคประชาชนที่นำไปสู่ความเข้มแข็งและเป็นเนื้อเดียวกันรวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมกับผู้ใช้งานในลักษณะ Co-creators การสร้างเครือข่ายระหว่างภาคธุรกิจกับสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยต้องมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม มีกฎหมายรองรับในการส่งเสริมสนับสนุน

และที่สำคัญคือการสร้างแรงจูงใจกับภาคเอกชนในการลงทุนด้าน R&D เพื่อให้มีส่วนร่วมแบ่งและรายได้ที่เหมาะสมสำหรับนักวิจัยซึ่งเป็นผู้สร้างทรัพย์สินทางปัญญา

การดำเนินการลักษณะนี้ในสหภาพยุโรป มีการให้ความสำคัญในการทำเรื่อง Open Innovation เพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างองค์กรที่มีนวัตกรรม มีการจัดตั้งเครือข่าย Living labs ที่จะเป็นทั้งตัวจุดประกายความคิดในหัวข้อวิจัย ห้องปฏิบัติการจริงและท้ายสุดคือการนำผลงานไปใช้จริงและนั่นน่าจะเป็น “Quick win solution”

สำหรับปัญหาที่ว่าผลงานของนักวิชาการไทยไม่สามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาประเทศได้ถึงเวลาแล้วที่เราต้องทะเลาะกำแพงหอคอยงาช้างเพื่อนำนวัตกรรมในมิติจากห้องไปสู่ว่าง

เสนีย์ สุวรรณดี

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์